

7. Současné využití okrasné drůbeže – diversita a variabilita jednotlivých plemen

Tématem této přednášky je Současné využití okrasné drůbeže – diversita a variabilita jednotlivých plemen. Přednáška je součástí modulu 4 Precizní chov zvířat, který je součástí projektu ISAGREED. Vytvoření této prezentace bylo podpořeno grantem ERASMUS + KA2 Inovace struktury a obsahu studijních programů v oblasti managementu živočišných genetických a potravinových zdrojů s využitím digitalizace.

V rámci přednášky si nejprve uvedeme rozdělení plemen drůbeže. Dále přejdeme k obecné charakteristice tzv. okrasných plemen a poté si vybraná okrasná plemena představíme podrobněji.

Jedním z možných kritérií pro třídění plemen drůbeže je jejich užitkové zaměření. Pro nosná plemena je hlavní produkce vajec, u masných plemen je to produkce masa a kombinovaná plemena spojují oba způsoby využití. U tzv. okrasných plemen není prioritou produkce – užitkovost, ale jsou chována pro své specifické exteriérové znaky a vlastnosti.

Jedná se například o specifický typ opeření, různé barevné vzory, přítomnost chocholky, vousů, hřebenů, laloků, výrazně opeřené běháky a podobně. Tyto specifické znaky lze považovat za znaky plemenné, obvykle bývají specifikovány v tzv. plemenném standardu. Tyto znaky jsou geneticky determinovány, v současné době už jsou již známy i některé konkrétní geny a jejich mutace zodpovědné za tyto specifické fenotypové projevy, jedná se například o gen KRT75, který je spojován s kadeřavým opeřením a HOXC8, který způsobuje přítomnost chocholky na hlavě.

Kadeřavé opeření je u okrasné drůbeže poměrně časté. Vyskytuje se například u plemen holanďanka, kočinka, plymutka a u hedvábniček. Z hlediska genetické determinace se jedná o fenotyp neúplně dominantní nad standardním opeřením, nevyskytuje se tedy nikdy u všech jedinců v rámci plemene.

Nyní si podrobněji představíme několik vybraných zajímavých plemen okrasné drůbeže.

Hedvábnička. Patří mezi nejoblíbenější okrasná plemena drůbeže. Plemeno pochází z Asie, zdobnělá forma pak byla vyšlechtěna v Holandsku. Vyznačuje se atypicky načechraným perím připomínajícím „chlupy“, které je na dotek velmi jemné, připomíná hedvábí, od kterého je odvozen i název plemene, případně satén. Speciálními znaky jsou dále černě zbarvená kůže a kosti, modré ušnice a pět prstů na každé končetině. Vyskytují se v řadě barevných variant (nejčastěji v odstínech bílé, žluté, oranžové a černé barvy). Hmotnost kohoutů se pohybuje mezi 1 a 2 kg, u slepic do 1,4 kg, zdobnělé formy váží okolo 0,5 kg. Hedvábničky se vyznačují klidnou a přátelskou povahou, dají se snadno ochočit, je tedy možné chovat je i jako společníky, domácí mazlíčky.

Wyandotka. Jedná se o středně těžké plemeno s kombinovanou užitkovostí, které bylo vyšlechtěno v USA k produkci masa a vajec. Název dostalo podle indiánského kmene Wyandotte, je známé cca od roku 1880. Mateřskou zemí zakrslé formy je pak Německo. Pro wyandotky je charakteristická robustní stavba těla, hmotnost kohoutů je až 3,5 kg, slepic až 3 kg, u zdobnělých forem okolo 1 kg. Perí nepřiléhá k tělu a celkově ještě víc zaobluje tělesné křivky. Vyskytuje se mnoho různých barevných variant - např. bílá, modrá, červená a různé strakaté a žíhané formy. První barevná varianta byla stříbrná černě lemovaná.

Plemeno se vyznačuje klidným temperamentem a dobrými mateřskými vlastnostmi, je vhodné k chovu venku, např. na zahradě. Dobře se snáší i s ostatními druhy drůbeže.

Snáška se pohybuje ročně okolo 180 ks vajec s váhou 55 g.

Barbu d'Uccle Chicken nazývaný také ukelský vousáč. Jedná se o belgické plemeno tzv. bantamových neboli lehkých kuřat. Poprvé bylo představeno v roce 1905. Jedná se o drobná zvířata s průměrnou hmotností kohoutů okolo 750 g a slepic 650 g. Pro ptáky jsou charakteristické vousy vystupující z lící a brady a hustě opeřené končetiny. Existuje až 28 různých barevných variant. V minulosti bylo nejčastější zbarvení millefleur, odtud také lidový název plemene milflérky.

Faverolka. Plemeno bylo vyšlechtěno na přelomu 19. a 20. století ve Francii. V současné době existují 3 typy faverolek (původní francouzská, anglická a německá), které se liší tělesnou stavbou i barvou opeření. Jedná se o středně těžká až těžší zvířata, s hmotností u kohoutů až 5 kg, u slepic okolo 4 kg. S tím souvisí i dobrá masná užitkovost. Kuřata také velmi rychle rostou.

Existuje více barevných variant, nejčastější je lososové zbarvení. Faverolky mají bohatě opeřenou hlavu s výraznými vousy a opeřené běháky.

Dobře snášejí i náročnější podmínky a výkyvy teplot.

Díky klidnému, bezproblémovému chování jsou vhodné i jako domácí mazlíčci.

Sebritka. Jedná se o miniaturní plemeno, které bylo vyšlechtěno v 19. století Anglii sirem Johnem Sebrightem. Jedná se o plemeno malého tělesného rámce, hmotnost kohoutů se pohybuje okolo 600 g, u slepic je to o něco méně. Nejčastější jsou dvě barevné varianty zlatá a stříbrná, opeření vypadá jako krajka s černě orámovaným vzorem.

Jedná se o aktivní, nezávislá zvířata vlídné a přátelské povahy, která se dají snadno ochočit. Určitou nevýhodou může být jejich větší náchylnost k různým nemocem.

Fénixka. Jedná se o německé plemeno s typickými dlouhými ocasními pery, které bylo vyšlechtěno s využitím japonského plemene Onagadori. Nápadný dlouhý ocas však mají pouze kohouti. Existují dvě varianty – standardní s hmotností kohoutů okolo 2,5 kg a bantamová s hmotností okolo 700 g. Jedná se o ptáky s klidným temperamentem, je však nutné počítat s vyšší náročností na podmínky chovu. Důležité je zejména stálé udržování čistoty prostředí, aby nedocházelo k znečištění a poškození dlouhých ocasních per. Fénixky také dobře létají, proto je lepší chovat je v zastřešené voliéře.

Brahmánka. Byla vyšlechtěna v USA na podkladě jedinců dovezených z Číny, do roku 1930 byla v USA nejrozšířenějším plemenem používaným k produkci masa. Pro brahmánky je typické mohutné, široké a vysoko nesené tělo. Jsou nápadně bohatým, měkkým perím a opeřenými běháky. Hmotnost kohoutů je 4,5 – 5 kg, slepice jsou o něco menší. Existuje i zdobnější varianta s hmotností kohoutů 1,2 – 1,4 kg a slepic okolo 1 kg.

Nejčastější barevné varianty jsou světlá, tmavá a „buff“ neboli hnědožlutá.

Brahmánka je otužilá, nenáročná slepice, která může být celoročně venku. Vyznačují se klidným temperamentem a přátelskou povahou. Často se u nich projevuje kvokavost.

Patří k plemenům náročným na výživu. Bez kvalitního krmení bohatého na bílkoviny nedosáhnou požadovaného rámce ani hmotnosti.

Hamburčanka. Plemeno, u kterého není zcela přesně znám jeho původ. Uvádí se Anglie a severní pobřeží západní Evropy, ale i Německo a Holandsko. Každopádně ale hamburčanky mají dlouhou historii – první zmínka o nich pochází z roku 1700. Zprvu byly chovány zejména za účelem produkce vajec.

Jedná se o plemeno malého až středního tělesného rámce.

Existuje více než 10 barevných rázů. Kresby můžeme rozdělit do tří skupin – nejznámější jsou tečkované, pak pruhované a jednobarevné. Uvádí se, že hamburčanky pruhovaných rázů jsou nejmenší, s tečkovanou kresbou střední a největší jsou jednobarevné. V České republice jsou nejznámější hamburčanky stříbrné černě tečkované.

Hamburčanky špatně snášejí nízké zimní teploty, je nutné tomu přizpůsobit zimní ustájení. Také je potřeba počítat s tím, že poměrně dobře létají a raději tedy zastřešit výběh.

Hamburčanky jsou velmi aktivní a ostražité, někdy se sklonem utíkat – nejsou tedy příliš vhodné jako domácí mazlíci (obzvlášť pro děti).

Holand'anka. Jedná se o evropské plemeno chocholatých slepic známé pro svůj pozoruhodný hřeben z perí. Nejstarší zprávy o těchto ptácích pocházejí z Nizozemska; jejich přesný původ je však neznámý, někdy je uváděno i Polsko.

Hlavním plemenným znakem těchto slepic lehkého typu je velký chochol, ten může být bílý, černý nebo zbarvený stejně jako ostatní části těla. Holandské chocholaté jsou plemenem spíše menšího až středního tělesného rámce, s poněkud výše neseným trupem a s delším, dobře opeřeným, částečně rozevřeným ocasem. Existuje i zdobnělá (bantamová) forma.

Vyskytuje se mnoho barevných variant, nejčastější jsou bílá, krémová a černá.

Holand'anky jsou aktivní a zvědavé, někdy se udává větší plachost, která může souviset s částečně omezeným viděním kvůli výrazné chocholce, zvířata se tak mohou v určitých, pro ně neznámých situacích, snadno vylekat.

Jako poslední si představíme plemeno **kočinka**. Jedná se o mohutné plemeno odvozuující původ od drůbeže přivezené z Číny do Evropy a severní Ameriky. Patří mezi vůbec nejtěžší plemena slepic na světě, kdy kohouti mohou dosahovat hmotnosti téměř 6 kg. Masivní tělo působí ještě objemněji kvůli bujnému opeření a nízkému postoji. Končetiny má kočinka opeřeny tak silně, že běháky není vůbec vidět. Z tohoto důvodu je nutné věnovat patřičnou pozornost chovnému prostředí – pravidelně čistit a dezinfikovat výběh a kurník, aby nedošlo k znečištění a poškození per na běhácích.

Existuje mnoho různých barevných variant od čistě bílých po černé, modré, koroptví atd. Pro výstavy bývají nejčastěji chovány žluté varianty, u kterých ale hrozí riziko vyblednutí. Proto se je chovatelé snaží držet v zastíněných prostorech.

Přestože jsou kočinky chovány zejména jako okrasné plemeno, mají relativně dobrou užitkovost co se týče produkce vajec, dokáží snést až 180 vajec za rok. Chov zaměřený primárně na produkci masa se příliš nevyplatí, jelikož jejich maso je v porovnání s ostatními plemeny hrubé, suché a tedy nepříliš chutné. Déle také trvá, než dosáhnou požadované porážkové hmotnosti.

Kočinky jsou klidné, nelétavé, dají se snadno ochočit, jsou považovány za jedno z nepřátelštějších plemen. Chovatelé uvádí, že patří k tichým plemenům, kdákají většinou jen po snesení vejce. Další kladnou vlastností je odolnost proti povětrnostním vlivům a dobré mateřské vlastnosti.

Já vám děkuji za pozornost a pokud máte k tématu nějaké otázky, neváhejte využít zde uvedený e-mail.